

Art

unlimited

2 AYDA BİR YAYIMLANIR. PARA İLE SATILMAZ, MART NİSAN 2017, SAYI 40, YIL 8, NERMİN ER, FOTOĞRAF: ELİF KAHVECİ

NERMİN ER

Sınırsız ziyaretlerde Nazlı Pektaş bu ay Nermin Er'in atölye evine konuk oldu.

MICHAEL RAKOWITZ

Evrin Altuğ IŞİD'in yok ettiği Lamassu heykelinden Fourth Plinth adaylığına, sanatçıyla özel olarak konuştu.

YENİ MÜZELER

Ümmühan Kazanç yeni açılmış ya da yakın gelecekte açılacak olan müzeleri mercek altına aldı.

TANBURI CEMİL BEY

Sami Kısaoğlu, ölümünün 100. yılının ardından usta müzisyene dair bir sözlük denemesi yazdı.

MAÇKA SANAT GALERİSİ

Özlem Altunok'tan galerinin 40 yılın sonunda yayımladığı veda kitabına dair...

Edito

AYŞE ERKMEN, SHIPPED SHIPS, 2001, FRANKFURT AM MAIN, GALERIE BARBARA WEISS'IN İZNİYLE, BERLİN

Nedense son zamanlarda aklımda hep bu iş... İstanbul, Venedik ve Shingu'dan, mürettebatlarıyla beraber Frankfurt'a getirilen yolcu vapurları, kısa bir süre için, tarifeli seferlerini Main nehri üzerinde yapacaklar.

Anlık heveslerimi, konforumu ve çıkarımı düşünmeden kararlar alma çabası içindeyim. Bu yüzden buralarda günümü kurtaramıyorum. Etraf karanlık geliyor. Alışamıyorum. Yaşım mı desem, aklım mı. Ne oldu da bu çukura girdim.

Aslında biliyorum, Ayşe Erkmen'in işinde görmüştüm. Defterdar'ı götürüyorlardı. Defterdar yer değiştiriyordu ama anlamından ve bağlamından kopmadan.

Bu mümkün müdür diye düşünüyorum bir süredir. Kendi bağlamlarımızı alıp başka bir yere götürebilir miyiz, anlamımızı kaybetmeden?

Merhametle, fedakarlıkla, var olana karşı duyarlılıkla ve en önemlisi adaletle gelsin bahar.

Merve Akar Akgün

ISAIA

B E Y M E N

®

BEYMEN BEMOJI

#BeymenBemoji

shop online [beymen.com](https://www.beymen.com)

Google Play ve Google Play logosu Google Inc. kuruluşunun ticari markalarıdır.

24 Geleceğin ardında geçmişin
evvelinde: Sarkis
— Evrim Altuğ

30 Görünmeyene dokunma
adası
— Özlem Altunok

40 Güncel istisnalar kaideyi
zorluyor
— Evrim Altuğ

46 Sınırsız ziyaretler:
Nermin Er
— Nazlı Pektaş

42 Yeni müzeler ve anlattıkları
— Ümmühan Kazanç

48 Sanatçı ve...
— Gözde Ulusoy

54 Bir sesler coğrafyası kaşifine
dair sözlük denemesi:
— Tanburi Cemil Bey
Sami Kısaoglu

56 Huo soruyor
— Huo Rf

Art unlimited
architecture unlimited
design unlimited

ABONE OLMAK VE HİÇBİR SAYIYI KAÇIRMAMAK
İÇİN LÜTFEN FORMU DOLDURUNUZ

Tarih:
Firma ismi:
İsim:
Soyisim:
Adres:
Şehir:
Ülke:
Vergi dairesi ve numarası:
Telefon:
E-posta:

Kart tipi:
Kart sahibinin adı soyadı:
Kart numarası:
Son kullanma tarihi:
CVC:

Faturayı
Adıma düzenleyin ☐ Firma adına düzenleyin ☐
İngilizce ☐ Türkçe ☐
1 Yıllık abonelik [9 sayı]
Yurtiçi - 100 TL ☐ Yurtdışı - 200 TL ☐
2 Yıllık abonelik [18 sayı]
Yurtiçi - 200 TL ☐ Yurtdışı - 400 TL ☐
1 Yıllık abonelik [9 sayı] + Annual kitap
Yurtiçi - 150 TL ☐ Yurtdışı - 300 TL ☐
2 Yıllık abonelik [18 sayı] + Annual kitap
Yurtiçi - 300 TL ☐ Yurtdışı - 600 TL ☐

Abonelik ücretinin %15'i İstanbul Teknik Üniversitesi öğrencileri için eğitim bursu olarak ödenecektir. (Kimliklerini ulaştırdıkları takdirde öğrenciler ve öğretim görevlilerine %20 indirim uygulanacaktır.)

İletişim için: info@unlimiteddrag.com

Adres: Meşrutiyet Cad. No: 67 Kat:1 Beyoğlu İstanbul TÜRKİYE

unlimited

Yıl: 8, Sayı: 40
İki ayda bir, yılda beş kez yayımlanır. Para ile satılmaz. Bütün yazıların sorumluluğu yazarlarına aittir. Yazı ve fotoğrafların tüm hakları Unlimited'a aittir. İzinsiz alıntı yapılamaz.

Yayın sahibi: Galerist Sanat Galerisi A.Ş.
Meşrutiyet Cad. 67/1 34420 Tepebaşı,
Beyoğlu, İstanbul

Genel yayın yönetmeni (Sorumlu):
Merve Akar Akgün
merve@unlimiteddrag.com

İçerik editörü: Özlem Altunok
Editör: Nazlı Yayla
Fotoğraf editörü: Elif Kahveci
Sahne sanatları editörü: Ayşe Draz
Tasarım editörü: Dilek Öztürk

Düzeltili: Arıdil

Çeviri: Çağdaş Acar, Hande Erbil, Ezgi
İnce, Merisa Şahin

Reklam ve proje direktörü:
Hülya Kızıllırmak
hulyakizilirmak@unlimiteddrag.com

Tasarım: Vahit Tuna
Grafik uygulama: Lara Patpat

Katkıda bulunanlar: Evrim Altuğ,
Nihan Bora, Ümmühan Kazanç, Sami
Kısaoglu, Sıtkı Kösemen, Hale Güngör
Oppenheimer, Ümit Özdoğan, Nazlı
Pektaş, Sılay Sıldır, Gözde Ulusoy,
Caner Yılmaz

Ofis asistanı: İdil Bayram

İletişim Adres:
Meşrutiyet Cad. 67/1 34420 Tepebaşı,
Beyoğlu, İstanbul
info@unlimiteddrag.com
@unlimited_drag

unlimiteddrag.com

Baskı: UNİPRİNT

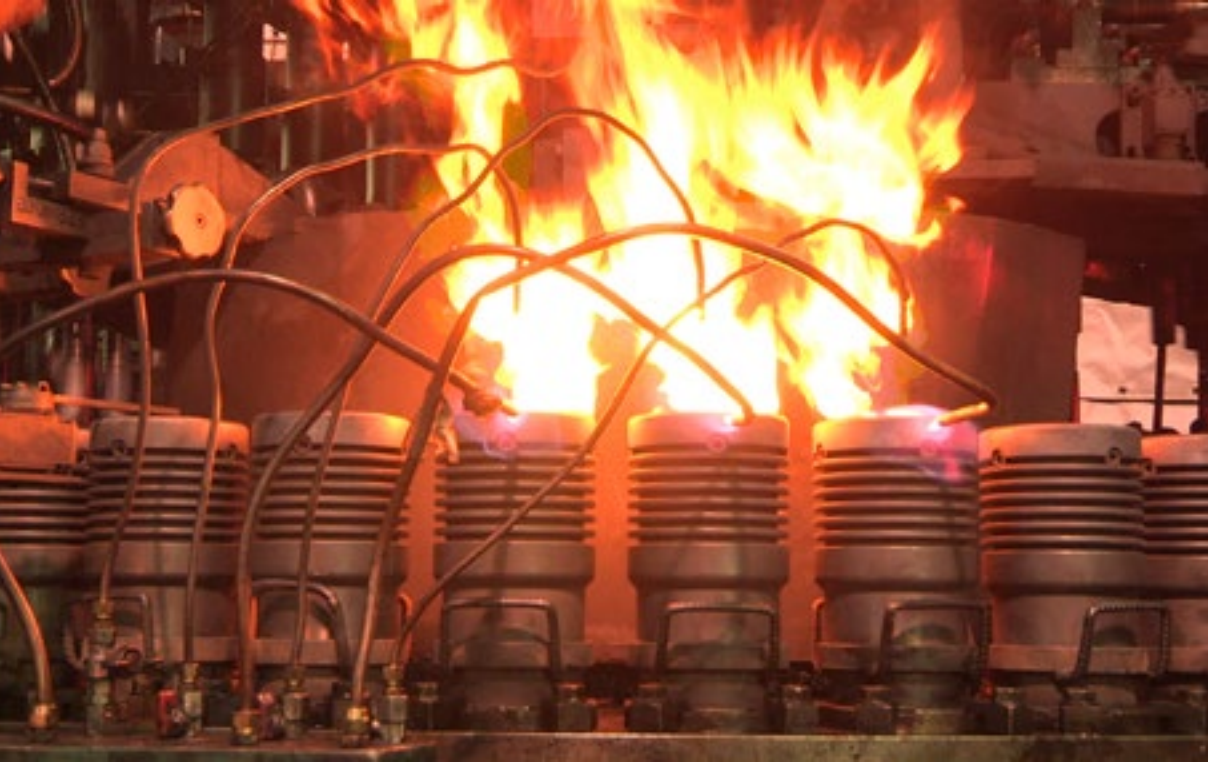
146 YEARS OF FROTHY DELICIOUS TURKISH COFFEE

The Kurukahveci Mehmet Efendi stand at the Fifth Domestic Products Exposition in 1933.

Since 1871, Kurukahveci Mehmet Efendi set the standard for quality and excellence, bringing delicious Turkish coffee to homes throughout Turkey and now is savored in over 50 countries around the world. Kurukahveci Mehmet Efendi brings Turks' gift to the world, Turkish coffee, to coffee lovers around the world helping them enjoy the same quality and pleasure in every sip.

Gündem

Galeri Nev'de Çay Saati

Ali Kazma'nın senkronize ve triptik olarak yaptığı ilk işi *Çay Saati* Galer Nev İstanbul'da 17 Mart-29 Nisan tarihleri arasında izleyiciyle buluşuyor. Son dönem işlerinde ağırlıklı olarak mekana odaklanan Ali Kazma, Çay Saati'nde zamanın mekana yayılışını ritimler aracılığıyla görünür kılıyor. Çekimlerin çoğunu 300 bini çay bardağı olmak üzere, günde toplam bir milyon cam nesnenin üretildiği Paşabahçe Cam Fabrikası'nda gerçekleştiren sanatçı, kimi zaman makinelerin dakikada yaptıkları tekrar sayısından yola çıkarak videoyu sahnelere ayırıyor. Üçlü imajlar eşliğinde bir araya getirdiği ritimlerle zamanı farklı bir dilde kurguluyor.

Dünyadan çıkış yolu olarak Cappadox

cappadox

Başlığını Sami Baydar'ın 1990 tarihli *Dünyadan Çıkış Yolları* kitabından ödünç alan Cappadox 2017, 18-21 Mayıs tarihlerinde Kapadokya'da gerçekleşecek. Aynı adlı metninde "Dünyadan çıkış yollarını yalnızca odalara kapatılan çocuklar bilir" diyerek mutlak fiziksel kısıtlılığın, olgusal gerçekliğin ötesine geçebilen ve hayal gücünü tetikleyerek dönüştüren yönüne işaret eden Baydar'ın bu önermesini rehber edinen küratör Fulya Erdemci ve yardımcı küratör Kevser Güler'in, sanatın imgelemi açacak yeni diller, yaratıcı biçimler, alışılmışın dışında yöntemler ve pratikler önerebileceği düşüncesinden yola çıkarak hazırladıkları programda, 20 uluslararası sanatçı ve katılımcının işleri yer alacak. Cappadox 2017 kapsamında ayrıca film gösterimleri, edebiyatla çağdaş sanatı bir araya getiren şiir okuma etkinlikleri, konuk sanatçılarla konuşmalar da yer alıyor. 21 Mayıs'ta sona erecek Cappadox 2017'nin çağdaş sanat programı 11 Haziran'a dek sürecek.

Bir Osmanlı bürokratı Yusuf Franko'nun karikatürleri

Koç Üniversitesi, Anadolu Medeniyetleri Araştırma Merkezi'nde (ANAMED), 19. yüzyıl sonu Osmanlı bürokratı, hariciye nazırı, mutasarrıf, cemiyet adamı ve oyunbaz bir karikatürist olan Yusuf Franko Kusa Bey'in karikatürlerini izleyiciyle buluşturuyor.

Yusuf Franko'nun İnsanları: Bir Osmanlı Bürokratının Karikatürleri başlığını taşıyan sergi, böylece Ömer M. Koç Koleksiyonu'nda yer alan Yusuf Franko'ya ait karikatür albümünü ilk kez gün yüzüne çıkarmanın yanı sıra, farklı koleksiyonlardan fotoğraf, belge ve yayınlara da yer veriyor.

Yusuf Franko'nun 1884-1896 yılları arasında bir albümde topladığı, Avrupa karikatür geleneği ile etkileşime sahip karikatürlerinde 19. yüzyıl sonunun zengin kapitalistleri, yüksek cemiyet mensupları, Osmanlı paşaları, Levantenler, sanatçılar ve diplomatların hiciv yüklü portreleri yer alıyor. Bahattin Öztuncay küratörlüğündeki sergi, 1 Haziran'a dek görülebilir.

FANTASTİK HİKÂYELER MAKİNESİ

5
MART Pazar
15.00

İSTANBUL OPERA ORKESTRASI DIETRICH PAREDES şef DAVID GARRETT keman

9
MART Perşembe
20.30

İNSAN SADECE BİR ARAÇ Haldun Taner'den Dört Hikâye

13
MART Pazartesi
20.30

GONZALO RUBALCABA Charlie Haden Anısına

17
MART Cuma
20.30

Melis Birkan'ın anlatımıyla... ÇOCUKLAR İÇİN MÜZİKLİ MASALLAR

19
MART Pazar
15.00

MİLLÎ REASÜRANS'TA PARLAYAN YILDIZLAR SELİN NARDEMİR çello MUHAMMEDJAN SHARIPOV keman

27
MART Pazartesi
20.30

MUHSİN KUT RETROSPEKTİF SERGİSİ Bir Seyyahın Resimli Güncesi

28 15
ŞUBAT NİSAN

Pi Artworks ‘yazılı oda’ya dönüşüyor

Uzun süredir Almanya’da yaşayan İranlı sanatçı Parastou Forouhar, 1999’dan bu yana farklı mekanlara uyguladığı *Written Room* adlı yerleştirmesini bu kez de Pi Artworks İstanbul’a uygulayacak. 18 Mart-10 Mayıs tarihleri arasında görülebilecek *Written Room*, Forouhar’ın Batı’nın ‘Doğulu’ya bakışını merkeze alan çalışmalarından. Sanatçının mürekkep kullanarak galerinin beyaz duvarlarını ve zeminini Farsça yazılarla kapladığı bu metin yerleştirmesinde, tutarsız metinler sabit bir güzergahı, yatay ya da dikey bir eksen takip etmeksizin, mekanın yüzeylerinde serbestçe dolanıyor. Ziyaretçinin metni okuma çabası, üzerlerinde Farsça yazılar olan, yere saçılmış bir grup pinpon topunun müdahalesiyle bir kez daha baltalanıyor. Yapıtları geçen yıl British Museum Koleksiyonu’na dahil edilen sanatçı, *Written Room*’a Pi Artworks Londra, Fondazione Merz Turin, Avustralya Yahudi Müzesi, Villa Massimo Roma ve Museum of Fine Arts Gent gibi mekanlarda hayat verdi.

Trump karşıtı protestolarda sanatçının da sesi yükseliyor

ABD başkanlık seçimlerinin sonuçlarının açıklanmasından itibaren yükselen Trump karşıtı protestolara sanatçılar da çeşitli şekillerde seslerini yükselterek katılıyor. Donald Trump’ın göreve başlamasından önce kızı Ivanka Trump için ürettiği 2014 tarihli işini reddettiğini sosyal medyadan açıklayan Richard Prince, geçtiğimiz günlerde de Trump posterinin üstünden geçen arabaları kaydettiği videoları paylaştı. Shia LeBeouf 20 Ocak’ta, yani Trump’ın yemin töreninin yapıldığı gün dört sene sürecek olan *He Will Not Divide Us* (Bizi Bölemeyecek) isimli sanat projesini başlattı. Performansın 6. gününde tutuklanan LeBeouf, ertesi sabah serbest bırakıldı. LeBeouf’un New York Museum of the Moving Image’in duvarına yerleştirdiği kameranın karşısında Trump karşıtlarının “Bizi bölemeyecek” sözünü tekrar ettikleri eylem 24 saat boyunca canlı olarak yayınlanıyor. Christo ise Trump karşıtı protestoların çitasını yükselterek 20 senedir planladığı ve şu ana kadar 15 milyon dolar harcadığı *Over the River* isimli projesini iptal etti. Arkansas nehrinin 68 km’lik bir bölümünü 14 gün boyunca gümüş rengi kumaş panellerle kaplamayı planlayan Christo, şu anda yönetimde bulunan kişilere fayda sağlayacak bir proje yapmak istemediğini belirterek enerjisini Abu Dabi’de gerçekleşecek olan *The Mastaba* projesine harcamayı tercih ettiğini söyledi.

Semiha Berksoy: *Catalogue raisonné*

Galerist, 1910-2004 yılları arasında yaşamış olan opera sanatçısı, primadonna, ressam, şair, aktris ve performans sanatçısı Semiha Berksoy’un yapıtlarını kapsayan bir kitap hazırladı. Sanatçının çocukluk ve gençlik yıllarından ölümüne, Güzel Sanatlar Akademisi’nde yaptığı desenlerinden başyapıtlarına kadar ürettiği ulaşılabilmiş eserlerinin tümünü içine alan bir katalog olarak hazırlanmış olan *Semiha Berksoy: Catalogue Raisonné* Derya Yücel’in editörlüğünde, Vahit Tuna’nın tasarımı ve Zeliha Berksoy, Levent Çalıkoğlu, Ferit Edgü, Dikmen Gürün, Beral Madra, Rosa Martinez, Dieter Ronte, Robert Wilson ve Derya Yücel’in metinleri ile zengin bir içerik sunuyor.

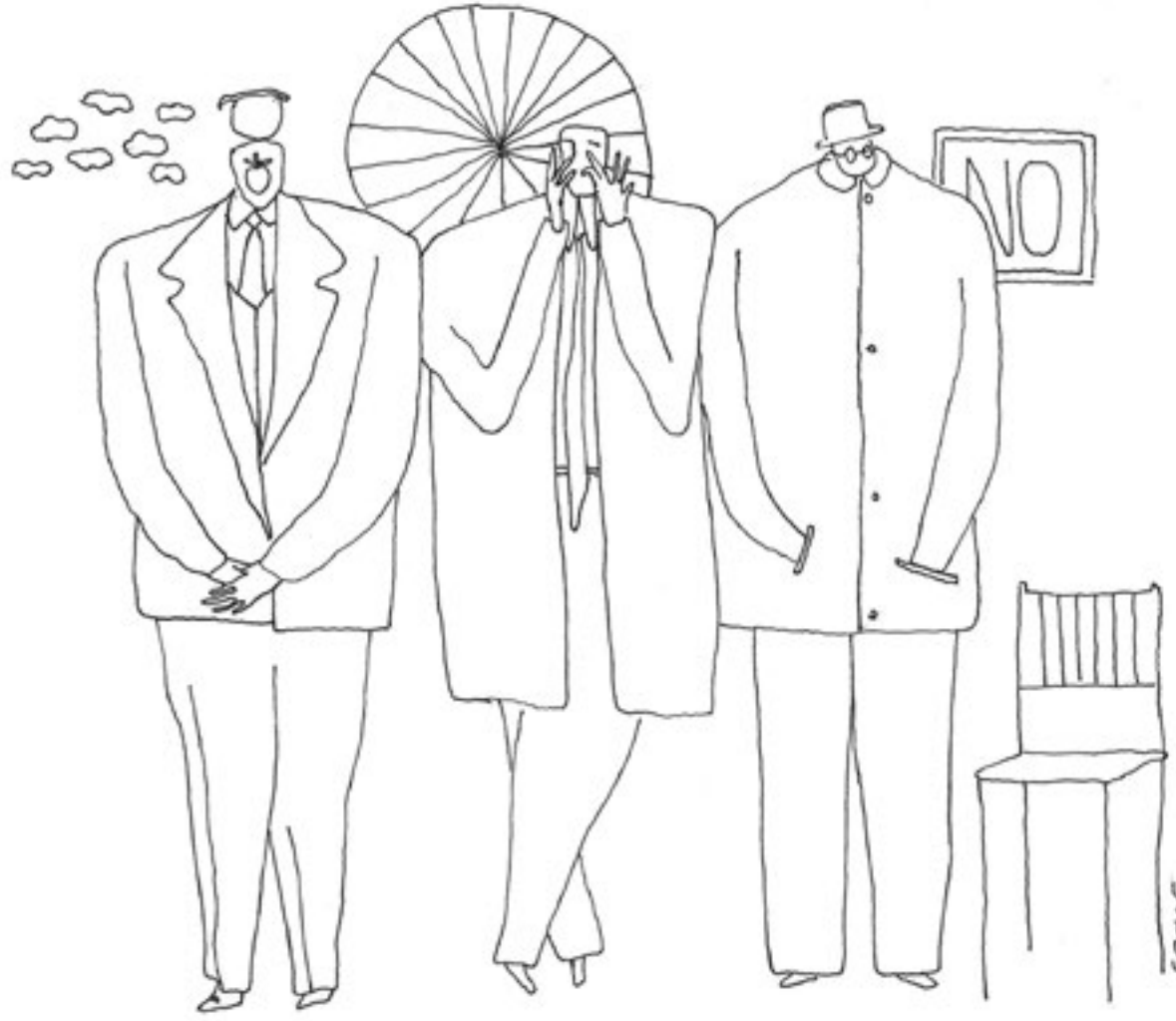

L’Esprit Nouveau dijitalleştirildi

Le Corbusier, Amedée Ozenfant ve Paul Dermée tarafından 1920-1925 yılları arasında yayımlanan *L’Esprit Nouveau*, Roma Tre Üniversitesi kütüphanesi tarafından dijitalleştirildi. 28 sayı olarak yayınlanan derginin bütün sayılarına PDF formatında kütüphanenin *websitesinden* erişim sağlanabiliyor. Purist akımın manifestosu *Après le cubisme*’nin ardından yayımlanan dergi, mimari ve resmin dışında farklı disiplinlerden eleştiri ve fikirleri de içeriyordu.

Kavramsalı kavramak

Bir manzara resminin aksine kavramsal sanatın huzur vermek gibi bir amacı olmadı pek. Dilin huzursuz doğasıyla da yakından ilgilenen kavramsal sanatın izleyiciyle kurduğu huzursuz ilişkiyi inceledik.

İLLÜSTRASYON: CANER YILMAZ

Norveççe dilbilim kitabı bulmak nadiren başa gelirdi ve acaba çok yabancı bir şey söyleyecek miydi kitap? “Anlamlar zihinsel kavramlardır,” diyordu kitap. Örneğin top kelimesinin anlamı topla, top oluşla ilgili zihinsel bir ideydi, etraftaki toplar kavramın anlamı değil, referans verdiği fiziksel şeylerdi. Anlam başka şeydi, kelimenin fiziksel göndermesi, dış dünyada karşılığı olması başka şey. Örneğin Türkçede ‘ev’ kelimesi tam 84 farklı formda bulunabiliyordu. Çince de oysa ki, ev sadece tek formdaydı evim yoktu, evin de ve buna rağmen evsiz de. Dil, kullanıcısı için de, dışarıdan inceleyen için de şaşırtabilen bir düşünce sistemi.

Amerikalı sanatçı John Baldessari dilin hepimizin uymayı kabullendiği kuralları olduğuna dikkat çeker. Sanat hakkındaki uzlaşımlarımız da aktarıla gelmiş, dilinki gibi sorgusuz kabullenilmiş olabiliyordu pek âlâ. Baldessari, soyut kompozisyonlar ve manzara resimleriyle tanınan bir ressamken 1970’te işlerini yaktığı bir cenaze töreni düzenledi. 1971 tarihli işi *I Will Not Make Any More Boring Art* ‘bir daha sıkıcı sanat yapmayacağım’ cümlesinin ceza gibi defaten tekrarından ibaretti. Sonrasında “İşlerimin çoğu bu aktarım yoluyla edinilmiş bilgiyi sorgulamak üzerine,” diye açıklayacaktı. Baldessari sanatı, anlamı ve dünyayı çözümlmek istemiş, sorgularken sanatının taşıyıcısı da dil olmuş ve kavramsal sanata yönelmişti.

Kavramsal sanat varsayımsal durumlar yarattı, kompleks sözel metinleri işe koştı; algıyı, temsili, sosyal konumlamaları

kurcalamak istedi. Robert Rauschenberg kendisine sipariş edilen portre olduğu beyanıyla 1961’de bir sergiye “Bu Iris Clert’in portresidir, ben öyle diyorsam öyledir” yazılı bir telegram yolladı. Rene Magritte’in *İki Gizemli Şey* (1966) adlı eseri bir pipo resmi, pipo resminin resmi ve ‘Bu Bir Pipo Değildir’ yazısından oluşuyordu. Tıpkı Norveççe dilbilim kitabının Saussure’ü yankılayarak açıkladığı gibi; kelimenin referans verdiği fiziksel şey başkaydı, mutlağı başka ve aralarındaki ilişki tamamen öyle uzlaşıldığı içindi, bu sebeple ‘Bu bir pipo değildi’ ve temsil, portre yerine telegram ile de olabiliyordu.

Anlamın üretimi, iletimi ve deşifre edilmesiyle ilgilendi kavramsal sanat. Esere metin olarak baktı, dil ile analogi kurdu böylece metinler, alt metinler, güç ilişkileri karşısında bilinç geliştirdi. Sanatın post modern eleştiri kuramlarıyla açıklanır ve dille yaklaşır olduğu 70’lerde yeni kavramsal alt türler girdi galerilere; *text* işlerinin sanat statüsüne yükselişi kutlamayla karşılanmadı pek.

Text işleri -tıpkı şemalar, belgeler, istatistikler gibi- kavramsal sanatın kavramsallaştırdığı olguyu işlediği nesnel referans sistemleri. Her yazılı metin gibi semantik ve sentaktik formlar ancak bağlamlarından koparılıp bir galeride -Baldessari’nin durumunda bir müzede MoMA’da- yeniden bağlam atanıyorlardı. *Text* işlerinin ne’liği de bu sebeple ikircikli bir meseledir. Teknik ve el becerisi, medyum bilgisi veya zevk gibi estetik meseleler bu şimdi sanat mı (ontolojik

özlü), sanat olduğunu nereden bilebiliriz (epistemolojik özlü) sorularına evrilmişti.

Joseph Kosuth’a göre sanat, analitik önermelerdir. Üreyen anlamda şiddetli eleştirel önermeler de okundu. Duchamp’ın *Çeşme* adlı pisuvarı ironiyle, Manzoni’nin kendi nefesi, dışkısıyla yaptığı *Sanatçı Soluğu ve Sanatçı Boku* (1961) parodiyle, kinizmle açıklandı. Semiyolojiden yapısalcılığa eskiden sadece dilbilime ait olan kavramlarla direkt olarak konuşabiliyordu kavramsal sanat. Ve hakikaten Duchamp sonrası obje, dil gibi semiyolojik olasılıkları zengin bir kaynağı temsil etti. Sanat eseri seyir nesnesi değil, deşifre edilen bir metindi artık.

Peki metin ve anlam, kaygan aynı zamanda gizemliyen kavramsal sanat nasıl kavranabilecekti?

Roland Barthes’a göre metin (*text*) kültürden, dilden alıntılar yapan, kültüre göndermeler içeren, onun içinden geçerek ona dokunan bir yapıdır ve metinlerarasılık sanat eserinin dışındaki bağlamsal ilişkileri metne taşıyan şeydir. Metaforlar, benzetmeler gibi düşünce figürleri sayesinde de ilişkilendirilir. *Sanatçı Boku*, bu sayede sanatın ‘alınıp satılan meta değil, zihinsel bir süreç’ olduğunu öneren kavramsal sanatın semantiği içinde, tam olarak bu önermeyi yineleyebildi. Sanatı ve dünyasını metaforik ilişkilerle, durum parodisiyle eleştirebildi, izleyicisi de çözümlledi.

Günümüze gelindiğinde, dilbilim pek popüler bir bilim haline gelmedi, kavramsal sanat ise kıskırttı, tepki topladı,

metaforlar yapay bulundu, parodi kolaycı, ironi yüksek sesli olmakla suçlandı.

Türkiye’den ve yakın geçmişten örnek verecek olursak Ali Elmacı’nın 11. Contemporary İstanbul’da sergilenen 2016 tarihli metaforik düzeyde konuşabilen hayli kavramsal işi *Ben Senin Duygularına Karşılık Veremem Osman III*, Manzoni’ninkine benzer bir önermeyle sanat toplayıcısına ‘beni alma’ dedi. Beden kısmında dal ve gül süslemeleri ile padişahın portresinin yer aldığı bu iki başlı, mayolu kadın heykeli, sanat toplayıcısının duygularına karşılık vermedi. Eserin metin içi karşıtlık ilişkilerini kuran, betimlenebilir görsel elemanlarının ve betimlenemez metinlerarası ilişkilerinin kendilerini adreslediğini düşünen, duyguları karşılıksız ‘Osmanlar’, eserin fuardan kaldırılmasını istedi.

Neriman Polat’ın 2011 tarihli Türkçe üretilmiş *text* işi de tek bir cümle olarak baskın söylemin sesine direnen işlerden oldu. Çocuğu havan mermisiyle parçalanmış annenin ağzından çıkan söz, bağlamından koparılıp galeri içinde tekrar bağlam buluyordu. Söz, dilin görünür hali yazıya döküldüğünde, *text* işi bunca ileti kalabalığında sesi az duyulanın sesi oluyordu galeri duvarında; “Kızımın parçalarını eteğimde taşıdım.”

Kavramsal sanat dadanın muhalif ruhunu aldı, dilin kavramlarıyla sanatın bellek oluşturma, ifşa etme stratejileri ile toplumların eleştirel kapasitesinin deniz seviyesiyle formatlandığı vakitte güncel kavrayışa nüfuz etmeyi deniyor.

**BORUSAN
CON-TEM-
PO-RAR-Y**

borusancontemporary.com

**04.03.2017
02.09.2017**

Yalnızca hafta sonları
saat 10.00-19.00 arası
ziyarete açıktır

**BORUSAN
CON-TEM-
PO-RAR-Y** **MÜZE CAFE**

Müze Cafe'nin Boğaz'a
karşı nefis manzarasında
bir kahve içmeyi unutmayın

Ayrıntılı bilgi ve
sergi turu saatleri için
internet sitemizi
ziyaret edebilirsiniz

Rumelihisarı Mahallesi
Baltalimanı Hisar Caddesi
No: 5, Perili Köşk
Sarıyer, İstanbul

Biletler **biletix**
ticketmaster Türkiye

**BORUSAN
KOCABİYİK
VAKFI**

Uvertür

Borusan Çağdaş Sanat Koleksiyonu'ndan Yeni Eserler

04.03-02.09.2017

KÜRATÖR
KATHLEEN FORDE

BORUSAN ÇAĞDAŞ SANAT KOLEKSİYONU'NDAN BİR SEÇKİ

Günlerin Tortusu

04.03-02.09.2017

KÜRATÖR
NECMİ SÖNMEZ

Ola Kolehmainen: Sinan Projesi

04.03-02.09.2017

KÜRATÖR
NECMİ SÖNMEZ

DEĞERLİ KATKILARI İÇİN
TEŞEKKÜR EDERİZ

BORUSAN

**BORUSAN
MANNESMANN**

**BORUSAN
LOJİSTİK**

Kurt Hentschläger, Ölçü, 2014, Kulaklıkl, tek kanallı video projeksiyon. Sanatçının izniyle.

BRANDVAN
® EGMOND

Görünmeyene dokunma adası

Her sergi açılışına özel giyindiği ‘sanatçı giysileri’ gibi, bir yaşam biçimini de kuşandı Rabia Çapa galerisiyle. 40 yıl boyunca Maçka’da hem yeniliğin hem de tutarlılığın adresi olan bu küçük ama kalabalık ‘ada’da 204 sergi ağırladı. Türkiye sanat ortamına veda ederken geriye kapsamlı bir arşiv ve galerinin uzun yolculuğunu aktaran *Görünmeyene Bakmak* adlı kitabı bıraktı.

Özlem Altunok

Maçka Sanat Galerisi (MSG) 40. yaşına girerken aynı zamanda bir sona doğru da ilerliyordu. Rabia Çapa tarafından verilmiş bir karardı bu. Çapa, 2016 yılı boyunca düzenlediği özel sergilerle vedaya hazırlanırken son sergisini galeri mekânını tasarlayan Mehmet Konuralp’e ayırdı. Değil mi ki Konuralp’e sormadan bir çivi bile çakılmamıştı bu özgün mekâna, perde kapanırken çizgisi ve kimliğinin altını bir kez daha çizecekti. Rabia Çapa ve kardeşi Varlık Yalman MSG’yi 1976 Kasım’ında kurduklarında hep ‘yeni’ olanın yanında yer alacak, Türkiye’de henüz çok da talep olmayan kavramsal ve çağdaş sanata yer vereceklerdi Maçka’daki bu küçük ama özel galeride. ‘70’lerin durgun sanat ortamından ‘80’lere geçerken önemli bir ‘sığınak’ oldu Maçka Sanat. ‘80’lerde ve ‘90’larda da kendine alan bulmakta zorlanan sanatçılara kapılarını açarak Türkiye çağdaş sanatının çok seslileşmesine katkıda bulundu. 40 yıl boyunca Fahrelnissa Zeid’den Füreye Koral’a, Kuzgun Acar’dan Mengü Ertel’e, Füsün Onur’dan Sarkis’e, Altan Gürman’dan Serhat Kiraz’a, Canan Tolon’a Türkiye modern ve çağdaş sanatının önemli isimlerinin yapıtlarını sergiledi.

Bugüne kadar toplam 204 sergiye ev sahipliği yapan galerinin kemik rengi kare seramiklerden oluşan özel mimarisi, birçok sanatçıya ilham kaynağı oldu zoru

başarmak için. MSG son sergisiyle Türkiye sanat ortamına veda etmiş gibi görünse de Koç Müzesi’ne bağışladığı, içinde sanatçı dosyalarından ses kayıtlarına, kitaplardan takılara, sanatçı giysilerinden broşürlere uzanan kapsamlı arşiviyle geleceğe başka bir kapı araladı. Galeriyi, 2016’nın sonunda kapansa da galerinin gelenekselleşmiş *Yeni Yıl Ağacı* bu kez 40 yılın uzun hikayesini özetleyen kitap oldu. Ömer Koç ve Vehbi Koç Vakfı’nın desteğiyle yayımlanan ve geçen ay raflarda yerini alan *Görünmeyene Bakmak* adlı kitap, MSG’nin ruhuna ve kimliğine uygun bir biçimde kalabalık bir yazar kadrosunu, kolektif bir çalışmayı ağırlıyor. Demir Özlü’nün *Kanal Kentlerinde Berlin&Amsterdam* adlı güncelinden hem galerinin hem de Çapa’nın 1988’de kaybettiği kardeşi Varlık Yalman’ın ‘varlığını’ selamlayan şu alıntıyla açılıyor *Görünmeyene Bakmak*: “Elbette düşlerin sırlarını yakalamaya çalışarak varlığın sırrı çözülemez. Daha doğrusu bu sır tek bir sır değildir. Varlık, bir yığın sır üzerinde yüzmektedir. Düşlere yansıyan, sadece onların bazılarının gölgesi. Gölgeler de bu yana yansırken değişiyorlar. Böylece öte yanın gerçeğini görmek de elde değil. Sadece bazı imgeleri yakalanabilir şimdi.” Kitabın kavramsal çerçevesini aktaran Necmi Sönmez, 40 yıl boyunca bir tür ‘çağdaş sanat enstitüsü’ olarak hizmet

verdiğini ve konuk ettiği isimlerle bağımsız bir adaya dönüştüğünü vurguladığı galerinin portresini çizmeye çalışırken bu portrenin eksiksiz bir belge niteliğinde olması için çabaladıklarını belirtiyor. Bu yüzden kitaba, mimarı Konuralp’ten galerinin müdavimlerinden yazar Sezer Duru’ya, galeriden yolu geçen onlarca sanatçıdan farklı kuşaklardan küratör ve sanat yazarlarına bu adaya uğrayan pek çok isim katkıda bulunuyor. Misal, mimar Mehmet Konuralp Maçka’da bir apartmanın bodrum dairesine konuşlanan galerinin mimari tasarımını nasıl ele aldığını caddeden başlayıp ön bahçeye, oradan avluya ve galeri mekânına uzanarak aktarıyor. Konuralp’in galeriyle özdeşleşen seramiklerini tercih sebebini anlattığı bölüm, özellikle çarpıcı: “Galerinin gerek iç gerekse dış mekânların zemin ve duvarlarının bütünü, sınırlı ölçeği kaybetmek üzere 26011 adet sırsız, 10x10 cm ebadında Bozüyük imalatı seramik karo ile örtülmüştür. Mekân düzlem referanslarını kaldırma ve aynı zamanda iç dış ilişkisinin devamlılığını sağlama amaçları ile detaylardan arındırılmış, basit tektonik-geometrik elemanlardan oluşturularak bir kap hizmeti ile sınırlı bırakılmış, yaratılan mekânın en sade biçimde, devamlı değişken içerikleriyle yarışmaması amaçlanmıştır.” *“La Galerie*

Idéale” Kavramı ve Maçka Sanat Galerisi başlıklı yazısında Károly Aliotti, bir halet-i ruhiye, bir tavır olarak tanımladığı ‘ideal galeri’nin formundan değil özünden bahsetmek üzere yola çıkıyor ve modern anlamdaki ilk galericilere uzanıyor. Vollard ve Kahnweiler’in sanat tarihine iz bırakmış ve çevresindeki düşünürler, yazarlarla sinerji yaratmış küçük galerilerini göz önünde bulundurarak MSG’nin de bu disiplinlerarası kavrayıcılığının parçası olan Yaşar Kemal, Oruç Aruoba gibi isimleri hatırlatıyor, MSG’nin aynı zamanda kayıt altına aldığı arşiviyle tarihe iz bırakan bir mekân olduğuna vurgu yapıyor. Barış Acar ise Türkiye’deki sanat galerilerinin kamusal alanı inşa etme tarihine bakarak ele alıyor MSG’yi. 1914 Kuşağı ressamlarıyla başlayan akademiden bağımsız eleştiri geleneğiyle kamusal alana yayılan sanatsal üretimlerin ilklerinden olan Maya Galerisi’nden Maçka Sanat Galerisi’ne ve sonrasına uzanıyor; galeri mekânının sanatçılar tarafından kullanımıyla çağdaş olana yönelimde galerinin baskın olduğu modeli işaret ediyor. Acar, MSG’nin tarihini de bu anlamda Türkiye çağdaş sanatının gelişiminin tarihi olarak okumanın mümkün olduğunu söylüyor.

Dönemler başlığı altında Mahmut Nüvit, Burcu Pelvanoğlu ve Evrim Altuğ’un galerinin onar yıllık periyotlarını

JAK E &

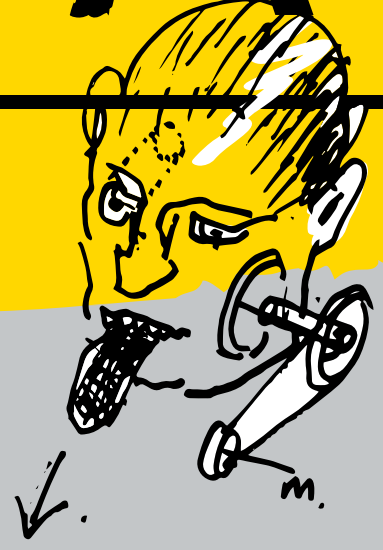

DINOS

KÜRATÖR
NICK HACKWORTH

CHAPMAN

ANLAM

ARTER.ORG.TR

SIZLIK

ÄLE -

10.02.2017-07.05.2017

MİNDE

SANAT İÇİN ALAN

ARTER

Herman Miller Aeron çalışma koltuğu 1995'te Museum of Modern Arts kalıcı koleksiyonuna girdi.

MoMA

Ergonomi anlayışını değiştiren tasarım: Aeron: Remastered

New York'taki MoMA'nın kalıcı koleksiyonunda yer alan Aeron, tasarım, ergonomi, teknoloji ve insan sağlığını aynı potada eriterek 20 yılı aşkın bir süredir sanat dünyasının merkezinde yer alıyor.

Henüz dünya kamuoyu, tasarım ve mimariye günümüzdeki kadar önem atfetmezken modern sanat müzesi denince akla gelen ilk kuruluşlardan New York'taki MoMA, 1932'de mimari ve tasarım özelinde bir departman kurarak bir koleksiyon oluşturmaya başladı. Volkswagen Beetle'dan Apple iPod Classic'e birçok ikonik tasarım bu koleksiyonda yer aldı. Bunlar arasındaki en dikkat çekici tasarım hiç kuşkusuz milyonlarca insanın her gün kullandığı Herman Miller Aeron ofis koltuğudur.

Popüler kültürün merkezinde

Ergonomik ve konforlu olması için uzun yıllar yaptıkları inceleme sonrasında Donald T. Chadwick ve Bill Stumpf'in tasarlayarak 1992'de lanse ettiği Aeron ofis koltuğu, dünya gündemini etkiledi. Öyle ki en uzun soluklu çizgi dizilerden The Simpsons'ın bir bölümünde sorunlu baba figürü Homer Simpson'ı karşısına alan Tanrı, bir Aeron'a oturuyordu. Benzer şekilde, James Bond'u hizaya getiren M'den Dr. House ve Big Bang Theory'nin nev-i şahsına münhasır karakteri Sheldon Cooper'a kadar birçok karakterin en büyük yardımcısı Aeron oldu.

Almodovar, Gehry ve Aeron

Böyle bir ilham kaynağı 1995'te

MoMA'nın kalıcı koleksiyonuna dahil olduğunda sanat ve tasarım dünyası güzellik kavramının nasıl değişebildiğine tanık oldu. Görüntü itibarıyla bilim kurgu filmlerinde yer alabilecek ve kullandığı üstün malzeme ve fiziksel detaylarıyla konfor sağlayan Aeron, aynı Pedro Almodovar'ın filmleri ve Frank O. Gehry'nin bazı binaları gibi yüzyıllardır izleyicinin karşısına çıkarılan

malzemeler sayesinde kullanıcıyı havada süzülüyormuş gibi hissettiren Aeron, lanse edilmesinin ardından geçen 23 yılda ilk defa yenilendi. 'İki yıllık çalışmanın ve yirmi yılı aşkın bir süredir kullanılan bilginin' sonucu olarak kullanıcılarının karşısına çıkan Aeron Remastered, birçoklarına pek değişik gelmeyebilir. İkonik tasarımın arkasındaki isimlerden olan Chadwick bu konuyla

Herman Miller, onları rahatsız etmek istemediği için Aeron'un şeklini ve boyutunu değiştirmeme kararı alıyor.

Antropometri ve ergonominin birleşimi

Don Chadwick ile birlikte çalışanlar, mühendisler, malzeme uzmanları ve araştırmacılarla birlikte yenilenen Aeron'da malzeme ve teknoloji değişiklikleri 23 yıldır herkesi kendine hayran bırakan tasarımı bir üst noktaya çıkararak konfor, sağlık ve kolaylığı kimsenin ulaşamayacağı bir çığır açtı. İnsan vücudunun boyutları ile ilgilenen antropometri ve ergonominin en güncel verilerini malzeme, üretim ve teknoloji konularında 20 yılı aşkın bir süredir elde edilen deneyimle birleştiren Herman Miller, oturan kişinin daha doğal hareket etmesini sağlayan ve vücutla bütünleşen bir yapıya sahip olan yepyeni bir Aeron geliştirdi. Güncellenen tilt mekanizması sayesinde kullanıcının isteklerine daha hızlı adapte olan Aeron hakkında CEO Brian Walker, 'Tilt, bir otomobilin motoru gibidir. Sonuçta 2016 yapımı bir motor, 1994'te yapılan bir motordan daha iyi performans gösterir' diyor.

2017 model Aeron üç farklı renk seçeneğiyle satışa sunulmaktadır

klasik güzellik anlayışını yıkarak, güzellik anlayışına eleştirel bir gözle bakabilmeyi sağladı. İşte, Aeron böylelikle sanat ve tasarımın birleştiği noktada yer alarak, sanat camiasının merkezinde yer aldı ve almaya da devam ediyor.

Aeron Remastered: Havada süzülüyor

Bünyesinde barındırdığı teknoloji ve

ilgili, 'Bu koltuk tamamen yeni, çok daha iyi performans gösteriyor ve kullanıcıya daha kolay adapte oluyor' yorumunu yapıyor. Chadwick, 'En büyük endişemiz, koltuğun ikonik tasarımını korumamızdı. O kadar kuvvetli bir görsel kişiliği var ki, onu çok değiştirmek istemedik' diyor. Sonuçta kullanıcıları değil de hayranları olan bir tasarımdan bahsediyoruz ve

Ayazma Yolu Sokak No: 5
Etiler İstanbul
0212 263 6406 / 0212 263 6409
info@bms.com.tr
bms.com.tr

Güncel istisnalar kaideyi zorluyor

Evrin Altuğ

Michael Rakowitz, IŞİD'in yok ettiği antik Asur heykeli *Lamassu*'ya hurma şerbeti ambalaj malzemeleri üzerinden 'geri dönüşümlü' bir kültürel gönderme yaptığı *Görünmez Düşman Var Olmamalı* projesiyle, Londra Trafalgar Meydanı'ndaki geleneksel *Fourth Plinth* (Dördüncü Kaide) kamusal alan heykel yarışması finalist oldu. İstanbul Bienali ve SALT'taki projeleriyle yakından tanıdığımız Irak asıllı Amerikalı güncel sanatçı, Art Unlimited için yaptığımız özel söyleşide, ABD'de sanatın geleceğinden kültür emperyalizmine, Türkiye'deki sanat ortamından yeni Başkan Trump'ın politikalarına uzanan birçok konuda önemli mesajlar aktardı.

“Trump’ın tutumu kaba, sorumsuz, kabul edilemez, tehlikeli ancak sürpriz olmayan bir tutum. Kendisini çevreleyenler bile daha korkutucu hale geldiler. Onun söylediği her şey, bu dünyada onayladığım her şeyle taban tabana zıt.”

- *Michael Rakowitz*

de şairane mesajlar gördüğümü söylemeliyim. Sözgelimi Meksikalı bir sanatçının [Ortega], Donald Trump’ın büyük bir duvar inşa etmekten bahsettiği bir süreçte devasa bir merdiven önerisiyle geldiğini görüyorsun!

Bana kalırsa kendi önerim de, 2015’ten bugüne baktığımızda hiç de akla gelmeyecek olasılıkları içinde taşıyordu. Temeli Irak olan bu projeye ekibimle başladığımda Obama yönetimdeydi ve ülkenin bu denli dağılacağı akla bile gelmemişti. Ayrıca yaşadığım ülkede mültecilere de böylesi uygulamalar yapılması beklenmiyordu. Bunun yanı sıra Philadelphia kentinde de mültecilerle ilgili bir diğer trajik proje üzerinde çalışmam devam ediyor. Aldığımız haberler de durumu daha da kötüye taşıdıklarını ortaya koyuyor. Radio Silence isimli bu projede, ana haber sunucusu, Irak’ın Walter Cronkite’ı - Abdülvahit ile çalışıyordum. (Şu anda ABD’de bir mülteci olarak bulunuyor.) Bu projede kendisini yeniden ‘yayına almak’ uğruna temas kurdum ve kısa süre içinde büyük dostluk içine girdim. İlk kayıt seansından sonra trajik biçimde bir solunum rahatsızlığı ve astım hastalığına kapılarak sesini yitirdi, bir bakıma Irak da sesini yitirdi. Sekiz ay yaşam ünitesinde yoğun bakımda kaldıktan sonra, geçen Ağustos ayında hayata veda etti. Bu yönüyle ilgili proje de Irak’ın bir minyatürü gibiydi. Şimdi bu paralelde ilgili dağılma sürecine tanıklık ediyoruz ve uygulanan yeni politikalar, ülkeye gelenlerin kendilerini emniyette hissetmesine olanak tanımayacak şekilde aşağılayıcı ve insanlık dışı koşullara sebebiyet veriyor. Bu açıdan ilgili proje orada yaşayanların varoluşlarının görünürlüğü adına kıymet taşıyor, dahası umut barındırıyor ve ben de bir gün anavatanım Irak’ta olabilmeyi arzu ediyorum.

Bir söyleşide sanatın ‘imkânsız olanı gerçekleştirilebilir’ imkânı olduğuna inandığını söylemiştin. Halen buna inanıyor musun ?

Elbette. Fourth Plinth projesi için bir araya geldiğimizde, Obama yönetiminin son günüydü ve yemin töreni evvelinde Londra’da buluştuğumuz diğer finalist sanatçılarla birlikte hepimizin kafasında Brexit’in ne kadar zor bir süreç olacağı da bulunuyordu. Bana göre finale kalan bu projeyi geç 1990’lardan bu yana, sonu gelmez ‘teröre karşı savaş’ın yaşandığı bu dönemde yapabiliyor olmamın altında, her yerin aslında olduğundan daha iyi bir yere dönüştürülebileceği ihtimali barınıyor. Bu anlamda sinik bir tutum almayı kesinlikle reddediyorum. Yaptığım iş, içinde hayatın kudretini, şiiri, sanatı ihtiva ediyor. Tıpkı daha önce birinin bana söylediği gibi, çalışmalarım aslında şeylerin nasıl olabileceklerine dair birer prototip olma özelliğini gösteriyor. Buna benzer bir projeyi yakın zaman önce Dubai’de açtığım bir restoranla, Dar al Sulh ile ortaya koymuştum. Burada Iraklı Musevî kültür varlığını o bölgeye yeniden taşıyarak bunun sırf bir nostalji değil, geleceğin tasarımı / Blueprint’i olabileceğini de göstermek istemiştım. Buna bir örnek de ABD New York Brooklyn’de açtığım Davison and Company ile verilebilir. Zira o dükkân denemesi üzerinden baktığınızda, Irak çıkışlı ürünlerin ABD’ye girişlerinin aslen yasal olarak ne denli inanılmaz şekilde zor olduğu görülebiliyordu. Tabii o sırada kimse Iraklı sığınmacıların durumuyla ilgili bugünkü kadar bilgi ve haber edinmemekteydi. Proje kapsamında ABD’ye 10 koli hurma getirtebildik. Çünkü aslında mevcut gümrük yasaları nezdinde, bir ithalat/ihracat jesti, alabildiğine absürt biçimde ABD’de ancak sanat yoluyla mümkün kılınabiliyordu. Bu açıdan yaptıklarımın sırf sanat olarak

alınmamasını da arzu ederim, zira bu eylemler kimi şeylerin mümkün olabirliğini de ortaya koyuyorlar...

Gerçekten ilginç zamanlardan geçiyoruz; örneğin savaş veya IŞİD sebebiyle yok olan tarihi antik kalıntılar, yerel amatör bireylerce onurlandırılmak, unutturulmamak uğruna benzerlerinin yapılması suretiyle yeniden karşımıza çıkabiliyor. Bu tesadüfi biçimde yaptıklarınla da uyuyor, zira sen de bir nevi geri dönüşümcü gibi davranarak projelerinde güncel sanat dilini kullanarak hafızayı tekrar diriltiyor, estetik anlayışını bir nebze mizah duygusunu da katarak tarihe bir bakıma güncel bir kamufraj çekiyorsun. Ne düşünüyorsun?

Bunu çok sevdim. Bana göre bu harika bir okuma ve özellikle ‘kamufraj’ unsurunu düşündüğüm zaman işlerime dair son derece ilginç bir bilinçaltı katmanına varabiliyorum. Bunun üzerinde daha çok düşünmek niyetindeyim. Yaptığım son işler özelinde bakarsak burada kullandığımız ana maddeler zaten temelde çöp kutuları için, atılmak üzere yapılmışlar ve örneğin bu kutular arasında gelen yerel “Ma’mool Kekleri”, Lübnan’a ait özel tatlılar. Ve Suudi Arabistan malı olarak satılıyorlar. Bunlar Irak’ta da tüketiliyor ve aynı durum hurmalar için de geçerli. Hurmalar üretimden dağıtıma Irak, Lübnan ve diğer ülkelerden çeşitli aşamalara geçiyorlar. Bu sebeple de Irak hurma endüstrisi ABD hukukî yaptırımına maruz kalıyor. Bu durum 1990’lardan 2003’e değin devam etmekle birlikte ürünlerle ilgili güvenlik soruşturmaları halen sıkı sıkıya sürmekte. Bu sebeple ilgili ürünlerin ambalajlarında belli bir estetik ve problematik durum olduğunu düşünüyorum. Ayrıca bu ürünlerin aslen Irak’tan çıkmalarına karşın belli köken belirtme sıkıntılarından ötürü maruz kaldıkları aidiyet sorunlarıyla ve bu ambalajların da yüzeyde ürettikleri, Babil veya Asur döneminden gelme özgün heykelden daha çeşitli, hesaplanamaz ve değişken renkte neticeler verme ihtimallerini de seviyorum. Neticede bir noktadan sonra her şey bulanıklaşarak havada kalabiliyor. Bu karmaşıklığı seviyorum.

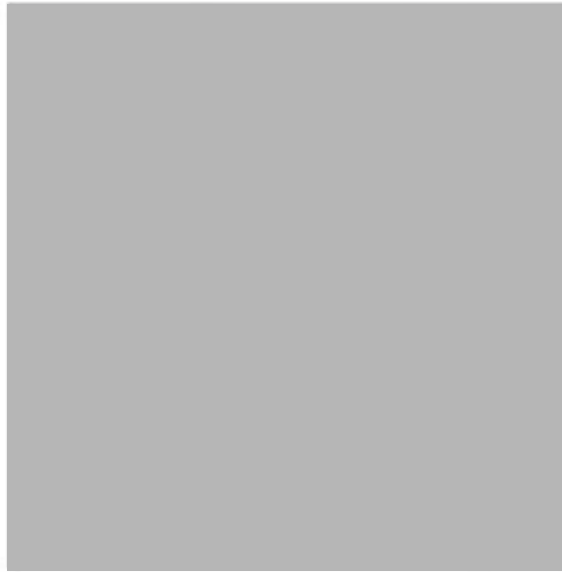
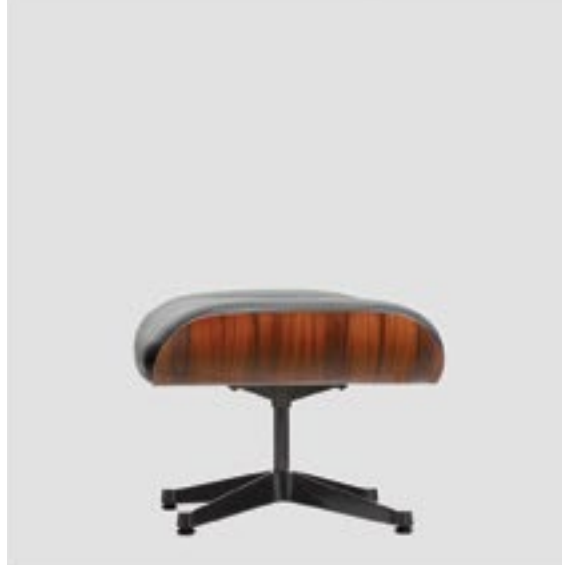
Fourth Plinth için finale seçilen heykel projen aynı zamanda *May the Arrogant Not Prevail* (Küstahlık Eden Üstün Gelmesin) isimli bir diğer eserine de gönderme yapıyor denebilir mi?

Kesinlikle. O epey ‘çatık kaşlı’ bir işimdir. Bu proje için davet, Almanya’daki Berlin Haus der Kulturen die Welt (HKW) üzerinden, Pergamon Müzesi tarafından yapılmıştı. Orada, 11 yıllık Görünmez Düşman Var Olmamalı serisini de sergileyecektim. Bunun harika bir fırsat olduğunu biliyordum. Pergamon Müzesi’nin nasıl bir tetikleyici olduğunun ayırdındaydım. Keza hepimiz (Anadolu’dan götürülen) Pergamon Sunağı’nın aslında nereye ait olduğunu da zaten bilmekteydik. 2006’da müzeye gidene kadar İhtar Kapısı’nın burada olduğunu da bilmiyordum. Ancak sergiyi hazırlamaya ramak kala, Pergamon Müzesi bu projenin yağ

LESS IS MORE

25 yıldır tasarımda "az"ın gücüne inanıyor, ev & ofis için mobilya ve aydınlatmanın modern klasiklerini showroomlarımızda sizler ile buluşturuyoruz.

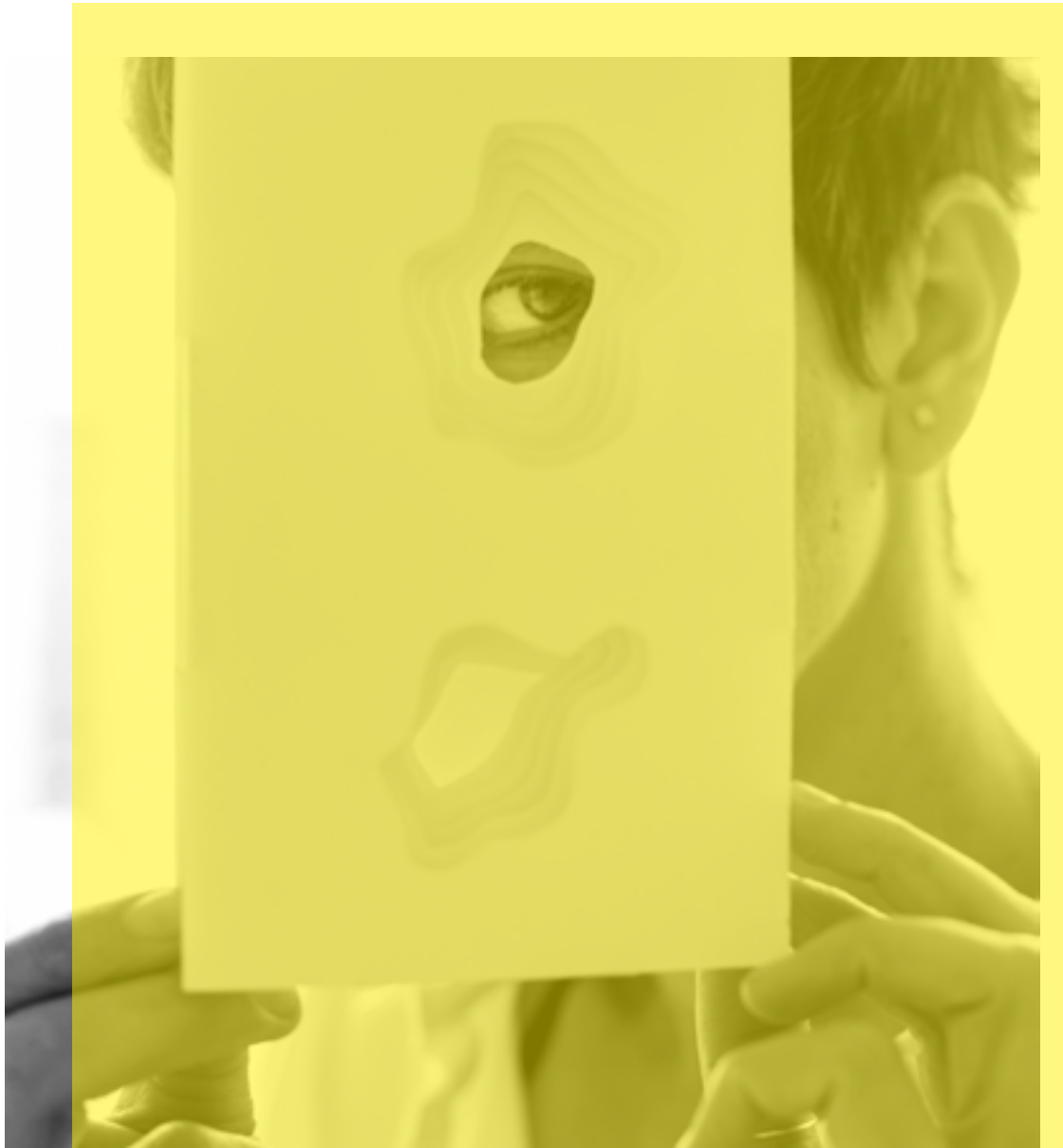

ELİF
ÇELEBİ
Ekosistemden
Ayrılmamak
Üzerine
1003 - 2204
KÜR. ALI AKAY

Tomtom Mah. Tomtom Kaptan Sok.
Şakir Efendi Apt. No: 8/15
Beyoğlu / İstanbul
www.krakartgallery.com
info@krakartgallery.com

KRANK art
GALLERY

Nermin Er'in ev atölyesi

Nazlı Pektaş

Fotoğraf: Elif Kahveci

Sanatçı atölyesinde vakit geçirmek türlü hissi davet eder. Bir yandan sanatçının yaratma evreninin içine girip heyecanlanırsınız, bir yandan da eserlerin üretim sürecine tanıklık etmenin çağırdığı ayrıcalıklı gururu sahiplenirsiniz. Bu dizide ziyaret ettiğimiz atölyelerin bir kısmı aynı zamanda sanatçıların eviydi. Atölye evlerde olduğunuz vakit; heyecanla birlikte sahiplendiğiniz gurur evin yüklendiği anlamla yoğrularak sizi sarar. Bundan sonra sese çevireceğiniz her görüntü içerden dışarıya, sızmaya çalışır.

Nermin Er'in Teşvikiye'deki atölyesi de aynı zamanda onun evi ve evreni. Burası öyle bir yer ki; hem Nermin Er bu evrenin içinde, hem de atölye-ev, sanatçının kendinde. Bu iç içe geçme durumu öteden beri sanatçının üretimine de yansıyor. 2000'lerden günümüze Er'in üretimine baktığımızda karşımıza çıkan küçücük dünyalar bizi kâh gülümsetiyor kâh gözlerimizde buruk bir tat bırakıyor.

Nermin'in hayal gücünden bize ulaşanlar, gerçekler ve düşler arasında, ışık ve gölgeler vasıtasıyla çoğunlukla kağıttan kesilirler. Nermin'in elleriyle yonttuğu, en kısa yoldan söylemek gerekirse, el emeği kağıt işleri, hikayelerini sanatçının elleri ile gözleri arasında bir yerde örerler. Nermin Er'in ışıkla nefes alan çalışmaları, uzunca bir süredir bir uçtan bir uca ışığı sahiplenen evinde kağıttan doğmaktalar. Kağıt heykeller/işler; birbirine yaslanmış apartmanlarına bakan geniş camlı, küçücük bir atölyede -ışıklı bir kutu da demek mümkün- makas, bisturi, maket bıçağı gibi kesici aletlerin kağıttaki sesi eşliğinde İstanbul'un ışığıyla biçimlerine kavuşurlar.

Nermin Er'in ışıklı kutu atölyesinde; masasına, kutulara, pencerenin içine, evinin farklı köşelerine ve en sonunda sergiye yerleşen hayal gücünün kahramanları içerden dışarıya, dışardan da içeriye akan hayatın kesikleridir. Nermin'in ev-atölyesinde, ben de hayal etmeye meylettim. Atölyenin eve dahil olma biçimi, evin de atölyeye kattığı tat, orada olan yazarın da yaratma isteğine dokunmuyor değil. Ya da hikayeler kurma isteğine diyelim... Nermin'e soruyorum bu sahnelerin bir kitabı olacak mı? Yanıtıyor: "Bir gün yazacağım."

Bu ev-atölyenin pek çok köşesinde anılar, oyuncaklar, bitkiler, farklı seyahatlerden alınmış türlü objeler, çiçekler, kitaplar, resimler ve Nermin'in öbür dünyam dediği dünyasından örnekler var. Nermin Er, Mimar Sinan Üniversitesi, Güzel Sanatlar Fakültesi, Heykel Bölümü mezunu. Uzun yıllar hem öğrenciyken hem de sonrasında animasyon yapmış, karakterler tasarlamış. Medyada gördüğümüz pek çok markanın karakteri Nermin'in ellerinden çıkma. Hatta yönetmenliğini yaptığı bir de sinema filmi var. Türkiye'deki ilk kukla çocuk filmi, *Rimolar ve Zimolar: Kasabada Barış*. Tabii bütün bunlar olurken kağıt kesmeye de hiç ara vermemiş. Öbür dünyam dediği bu dünyadan sanatçıya akan mizah ve oyun, kağıt kesme ritüeliyle birleştiğinde penceresinden ona bakan kent ve içinden çıktığı hayat; incelikli bir duyarlılıkla hayal dünyasını çerçevelemekte. Ya da sanatçının son solo sergisine verdiği isimle *Aynı Anda Başka Bir Yerde* olma ihtimalini sahiplenmekte. Heykele dönüşen kağıtlar, onları kesmek ve birleştirmek Nermin için bir ritüel. Bu ritüel için bol ışık sessizlik ve temiz bir ortam gerekli. Çünkü Nermin'in ana malzemesi beyaz kağıt. İki masa, kağıtlar, kesme plastiği, küçük işlerini biriktirdiği kutular ve aletler... Hepsi kendi içlerinde belirli bir düzende göreve hazırlar. Bu küçük ışıklı kutu, bu iş için gerekli konfora sahip. Evin, Nermin dışında iki de kedi sakini var, Viski ve Fıstık. Atölye dışında evin pek çok yerinde hakimiyetlerini ilan eden bu ikilinin içeri girmesi yukarıda saydığım sebeplerden yasak. Hal böyle olunca da atölyeye sızmak da onların hayali olarak kalmakta.

ART DUBAI

15.03–18.03.2017

BOOTH #C5

MADINAT JUMEIRAH, ARENA HALL

RASİM AKSAN
SEMIHA BERKSOY
DENİZ GÜL
İDİL İLKİN
SEZA PAKER
AYÇA TELGEREN
TUNCA
ELİF URAS
MERVE ÜNSAL
BURCU YAĞCIOĞLU
NİL YALTER

www.galerist.com.tr

GALERIST

Yeni müzeler ve anlattıkları

Ümmühan Kazanç

Türkiye’de yakın geçmişte açılan ve önümüzdeki günlerde açılacak olan müzeleri incelediğimiz bu kapsamlı dosya aracılığıyla son dönemde müzecilik pratiklerindeki çeşitlilikleri, umut veren gelişmeleri olduğu kadar, bu alanda yaşanan zorluk ve sorunları da ortaya koymaya çalıştık.

Müzeler bir ülke ya da şehir için neden önemlidir? Kültürel, sanatsal, toplumsal, geleneksel değerlerin korunarak gelecek nesillere aktarılması ve elbette kültür, sanat, tarih, bilim bilincinin oluşturulması birincil sırada yer alıyor. Türkiye’de son dönemde pek çok yeni müze kuruldu, önümüzdeki günlerde de açılacak ya da açılması planlanan çeşitli müzeler var. Bu müzeleri mercek altına aldığımız bu kapsamlı dosya aracılığıyla son dönemde müzecilik pratiklerindeki çeşitlilikleri, zorluk ve sorunları ortaya koymaya çalıştık.

Yakın geçmişte açılmış Müze Evliyagil, Abdullah Gül Müze ve Kütüphanesi, Ender Güzey Müzesi “ARThill”, Atatürk Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Müzesi, SEKA Kağıt Müzesi’nin yanı sıra önümüzdeki günlerde açılması planlanan Vehbi Koç Vakfı Çağdaş Sanat Müzesi, bir süreliğine Paket Postanesi’ne konuk olacak İstanbul Modern’in yeni müze binası, Devrim Erbil Çağdaş Sanatlar Müzesi, Eskişehir Modern ve Çağdaş Sanatlar Müzesi, Demsa, Dolmabahçe Sarayı’ndaki Veliaht Dairesi’nden Karaköy’deki 5 nolu antrepoya taşınan İstanbul Resim ve Heykel Müzesi ile İstanbul Büyükşehir Belediyesi’nin yeni müze projelerini röportajlar ve araştırmalar aracılığıyla aktarmaya

çalıştığımız bu dosya, aynı zamanda Türkiye’de müzeciliğin farklı alanlarında yapılan çalışmaları bir araya getiriyor.

Bugün toplama, koruma ve sergileme anlayışının ötesinde eğitime ve öğretme esasına da dayanan dinamik, etkileşimci ve katılımcı bir bakış açısı içeren çağdaş müzecilik örnekleri dünyanın farklı noktalarında çok daha geniş toplumsal ve kültürel önermeler sunuyor. Müzeler bulundukları kentlerle, o kentin sakinleriyle bütünleşiyor, bunun da ötesinde kültür turizmiyle de kente hareket getiriyor.

Bu simge yapıların akla ilk gelen örneklerinden biri İspanya’nın küçük bir kenti olan Bilbao’daki, mimar Frank Gehry imzalı Guggenheim. Bilbao’nın adının artık neredeyse müzeyle birlikte anıldığı kent, Guggenheim aracılığıyla her yıl binlerce turisti ağırlıyor; müzeyi yılda ortalama 800 bin kişi ziyaret ediyor.

Çok yakın bir zamandaysa Birleşik Arap Emirlikleri, Abu Dabi, Saadiyat Adası’ndaki müzeler kompleksini konuşmaya başlayacağız. Tadao Ando tarafından tasarlanan Denizcilik Müzesi, Jean Nouvel imzalı Louvre Abu Dabi, Frank Gehry tasarımı Guggenheim Abu Dabi, Foster + Partners’in tasarladığı Zayed Ulusal

Müzesi ve de Zaha Hadid imzalı Abu Dabi Gösteri Sanatları Merkezi insan aklının sınırlarını zorlayan kültür yapıları olarak karşımıza çıkacak.

Türkiye’nin, özellikle de İstanbul’un zengin kültürel mirasını ve sahip olduğu az sayıdaki müzeyi göz önünde bulundurduğumuzda, bu çoraklığın sebebinin geçmişten bu yana süreklilik göstermeyen ve yeterince ciddiye alınmayan kültür politikaları olduğu aşikar.

2000’li yıllardan bugüne uzandığımızda S.Ü. Sakıp Sabancı Müzesi, İstanbul Modern, Pera Müzesi, Elgiz Müzesi gibi özel girişimlerle kurulan müzelere karşılık, yerinden taşınan ve ne zaman açılacağı belirsiz olan Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi İstanbul Resim ve Heykel Müzesi’nin yokluğu ciddi bir problem. Öte yandan Bayburt’ta açılan ve Avrupa Konseyi Parlamenterler Meclisi tarafından “2014 Avrupa Yılın Müzesi” ödülünü kazanan Baksı Müzesi gibi merkezden uzakta, bulunduğu ortama önemli katkılar sunan müzelerin varlığı ise umut verici.

Son dönemde müzecilik alanında pek çok girişimin hayat bulması ve yeni müze projeleri bu umudu güçlendirse de ortaya çıkan büyük fotoğrafa bu dosya aracılığıyla bakmaya çalıştık.

Sanatçı *ve...*

Sanatçı kimliklerinin yanı sıra farklı profesyonellikleri de olan sanatçılara çok yönlülüğü hayatlarına nasıl adapte ettiklerini, hayatlarında dengeyi nasıl sağladıklarını ve onlar için bu durumun neler ifade ettiğini araştırdık.

Dosya: Gözde Ulusoy

Fotoğraf: Elif Kahveci

Detaylı bilgi için *Details at*
mamutartproject.com

250

80

Mamut Art Project 2017

Jüri *Jury*
Ali Raif Dinçkök
Elif Bayoğlu
Murat Alat
Övül Durmuşoğlu
Sarkis

Önceki 4 yılın sanat eseri ebatları (cm) | Artwork dimensions for the last 4 years (cm)

sponsored by

sponsorluğunda

Bir sesler coğrafyası kâşifine dair sözlük denemesi: *Tanburi Cemil Bey*

Sami Kısaoğlu

Fatih'te, Halide Edip Adıvar'ın unutulmaz romanına da adını veren Sinekli Bakkal sokağındaki ahşap bir konakta hayata gözlerini yuman Tanburi Cemil Bey'in vefatının 100. yılı geride kaldı. Onun portresini yazı sanatının olanakları üzerinden betimlemeye çalıştığımızda kariyeriyle kol kola yürüyen kimi anahtar sözcükleri masaya saçmak dehasının anlaşılmasına yardımcı olabilir. 12 yaşında 'harika çocuk', 18 yaşlarına doğru emsali gelmemiş bir sazende ve günümüzde bir üstad-ı âzam olarak anılan Cemil Bey'i düşündüğümüzde kültür, yetenek, virtüözüte, mükemmellik ve reform sözcükleri ayrı bir öneme sahip.

İlerlemiş kış mevsiminin akşam güneşi hızla çekiliyor evin salonundan. Kar tıpkı bir Wagner operasının üvertürü gibi derin bir sükûnetle örtüyor ağaçların üzerini. Plağın pikap çaların üzerindeki son turunu tamamlamasıyla, iğnenin kendiliğinden plağın üzerinden kalktığı vakit geriye kısa süreli bir sessizlik kalıyor. Sessizlik odanın içinde usulca çiçeklere, kitaplara, mobilyalara ve diğer eşyalara sinerken plağın son parçası olan *Çeçen Kızı'nı* yeniden dinlemek istiyorum. Tanburi Cemil Bey'in yerel ezgilerden de etkilenecek Hüseyini makamında bestelediği eser, şüphesiz Ortadoğu ve Akdeniz coğrafyalarının en şöhretli melodi dizilerinden birine yer veriyordu. Hem şark hem de garp usulü düzenlemeleriyle müzisyenlerin üzerinde türler arası denemeler yapmayı en sevdiği eserlerden biri olan bu çalışmanın bizde de vaktiyle Emin Fındıkoğlu tarafından yorumlanan bir caz-funk uyarlaması olduğunu anımsıyorum.

Plağın diğer yüzünü çevirip odayı yeniden seslerle doldurduğumda zihnimde Cemil Bey'e dair birtakım sorular çiçekleniyor. Denize atılan bir taşın neden olduğu dalgalar misali, her geçen saniyede sorular çemberi biraz daha genişliyor. "İstanbul'da değil de Paris'te doğmuş bir icracı olsa yaşamında neler değişirdi?" diye geçiyor aklımdan. 12 yaşından itibaren harika çocuk özellikleri gösteren, Jules Verne'in Ay'a Yolculuk kitabını özgün dilinden

çevirecek kadar Fransızca bilen Cemil Bey kendisi ile aynı yıl dünyaya gelen Rus besteci Sergey Rahmaninov kadar geniş yer bulabilir miydi müzik sözlüklerinde? Ya da Türk musikisi tarihindeki ilk resitali veren Cemil Bey, kendisinden üç yıl sonra doğan büyük Katalan viyolonselci Pablo Casals kadar popüler bir sima olabilir miydi erken 20. yüzyıl müzik tarihinde? Uluslararası müzik arenasına doğaçlamada kendisinininkine benzer sınırsız bir yetenek olan, onun gibi dönemin ötesinde bir ileri görüşlülük sergileyen caz piyanisti Art Tatum kadar kucak açar mıydı ona? Farklı nedenlerle de olsa tıpkı Kanadalı deha Glenn Gould gibi konser vermekten ziyade kayıtlar gerçekleştirmeyi seçen, 20. yüzyılın ilk 10 yılında imparatorluk başkentinin en önemli kayıt yıldızı haline gelen Cemil Bey; şu pusulası kırık dünyada en azından kendi memleketinin devlet büyükleri huzurunda biraz olsun ilgi göremez miydi? Hayran olduğu ve kendisiyle aynı hastalıktan (tüberküloz) dünyaya gözlerini kapayan Chopin gibi ulusal bir kahraman olarak kabul edilip ismi birkaç müzik enstitüsüne, konservatuvara verilemez miydi? Operadan roman havalarına, sokak satıcılarının mırıldandığı melodilerden Anadolu ve Rumeli halk müziklerine dinlediği her şeyi eşsiz bir estetik duyarlılıkla damıtarak sanatına yansıtan Cemil Bey, 1900'lerin başında ülkemiz türkülerini üzerine etno-müzikolojik çalışmalar yapan ve 20. yüzyıl

modern müziğine yön veren Béla Bartók kadar saygı görüp sahiplenilemez miydi Cumhuriyet'in birinci kuşak çok sesli müzik bestecileri tarafından?

Büyük üstadın 43 yıl süren kısa yaşamının ayrıntıları her ne kadar Batılı meslektaşlarıyla benzerlikler taşısa da dünya sahnesindeki büyük resimde yeri silik kalıyor. II. Abdülhamid'in 33 yıl süren padişahlık dönemine denk gelen hikâyesinin geçtiği zaman dilimi Batı müzik tarihinde büyük virtüözlerin çağı. Fakat küresel anlamda başarı sadece doğru zamanın değil başka birçok denklemin sonucunda form buluyor. Doğduğunuz coğrafya, icra ettiğiniz müzik türü, içinde yaşadığınız toplum, pasaportunu taşıdığınız devleti yöneten kişiler, doğru düzgün bir menajer ve daha başka onlarca bileşen. Geleneğin içinden çıkardıklarını kendi süzgecinden geçirerek yeni düşünceler ortaya koyan, kendisinden sonra gelen kuşaklara da etki eden Cemil Bey'in hikâyesinde ne yazık ki yukarıda bahsi geçen beş başlık Batılı memleketlerdeki gibi yanıt bulmuyor.

Fatih semtinin Molla Gürani Mahallesi'nde ahşap bir evde 1873 yılında doğan ve Halide Edip Adıvar'ın unutulmaz romanına da adını veren Sinekli Bakkal sokağındaki ahşap bir konakta, 28 Temmuz 1916'da hayata gözlerini yuman Tanburi Cemil Bey'in vefatının 100. yılı geride kaldı. Geçtiğimiz yıl boyunca çeşitli konserler, radyo programları, albüm serileri ve yazılarla

anılan sanatçının sağlığında olduğu gibi bugün de devlet tarafından tam anlamıyla sahiplenilmemesi ise üzücü bir anı olarak müzik tarihimizdeki yerini aldı.<

